

Az Ady-hatás tényezői, legszemélyesebben

1. Az arca (szépsége).

1/a. A róla készült fényképfelvételeknek az idő múlásában kialakult ikonszerűsége, a yeatsi „zarándok lélek” és „változó arc” bánata régi és XX. századi vonásaiban; a fényképei, mintha egyszerre őriznék őt a „halottak élén” és az „ifjú szivekben”. Látni a fényképein, hogy mindkét programját teljesen megvalósította. Szembe-tűnik a fényképeken „vátieszi” és „őskaján” személyiségének Európája a magyar-ságában.

2. A neve hangzása.

3. Az eredete, az érkezése a történelembe.

4. Hírből ismert gesztusai a Nagyvárad és Párizs közötti színpadon. Útjai, szállodái, klinikái, szanatóriumai, kocsmái, éjszakái, amelyekről Krúdy írt, talán egy éjszaka-n, amikor már Ady Endre maga változott Éjszakává.

5. A nyelve, a szavai: az erotikum és a politikum egysége minden verssorában szinte; érzékisége és tudatossága; személyes integritása a kor irodalmi és életfilozófiai ízlésével szemben; minden spleenen, dekadencián, magányon, fizikai fájdalom uralkodó, démonikus vitalitása:

*„Akárhogyan, de el nem múlni,
Akárhogyan, de létezni még,”*

6. Hite a predestinációban és ezzel együtt vagy ennek „dacára”: hite a márciusok-ban, a tavaszokban, a nyarakban; az általa maradéktalanul és mindig beteljesített, goethei „titokzatos hűség önmagunkhoz”: noha ez az imperatívusz Adynak nem is elve, hanem életösztöne volt.

7. A versei, a könyvei, kezdve kamaszkoromtól, az Eötvös gimnáziumbeli Ady ma-gyar-irodalom órától mindmáig: olvasója vagyok Adynak.

Kulcsom Adyhoz

Gimnazista koromban viszolyogtam Adytól: riasztott a modora, mely mint homá-lyos üveg eltakarta előlem személyét; és elriasztott tőle magyartanárom is, aki orr-hangon és konvencionálisan magasztalta a magyarság lánglelkű poétáját. Önerzetes kamasz nem tudja szeretni azt, akit szeretnie kell. Az egyetemen némelyest változott a helyzet: már csodáltam, de még nem szerettem. Kétféleképpen lehet valamely